

A vásárlók érdekvédelme

(1.) A város kiskereskedelme általában jól ellátta feladatát 1968-ban, a gazdasági reform első esztendejében. Az idei év első felében azonban *némi visszacsúszás következett be az áruellátásban.* Ennek oka részben az, hogy az ipar elmaradt kötelezettségeinek teljesítésében, részben pedig, hogy a kereskedelem túlzott óvatossággal adta meg rendeléseit.

A vásárló legfontosabb érdeke, hogy megfelelő mennyiségű és választékú áru fogadja az üzletekben. Különösen lényeges számára a minőség alakulása, hiszen jogosan követeli meg, hogy *pénzért kifogástalan árut* kapjon. Érdeke ezenkívül, hogy udvariasan foglalkozzanak vele, kulturáltan szolgálják ki, szépen legyenek berendezve az üzletek és jó legyen technikai felszereltségük is, a kereskedők ismerjék az árukat, tudjanak tanácsot adni neki, jól legyen a bolti munka megszervezve, ne kelljen hosszú időt tölteni a vásárlással, ne legyen szükség sorbanállásra, pontosan mérjenek és számoljanak az eladók, az adódó reklamációkat, panaszokat gyorsan és szakszerűen intézzék el, sőt lehetőleg előzzék is meg őket.

A Szegedi Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalatnál, a Komplettnél és a Deltánál és a Delta Kereskedelmi Vállalatnál vizsgálták meg a vásárlók érdekeinek védelmét. Ezek a vállalatok bonvivoltják le a város bolti kiskereskedelmi forgalmának 57 százalékát. A vállalatok igazgatói írásbeli beszámolót készítettek a tanács elé kerülő jelentéshez. Felhasználták a jelentéshez a kereskedelmi és idegenforgalmi állandó bizottság, az állami kereskedelmi felügyelőség, az SZMT, a tanács vb kereskedelmi osztálya, a KÖJÁL és a Minőségvizsgáló Intézet ellenőrzési tapasztalatait és értékelését is.

A vállalatok szemével

A vállalatok elsősorban a *belső ellenőrzéssel* védhetik vásárlók érdekeit. Ennek az ellenőrzésnek természetesen feladata a társadalmi tulajdon védelme, az áruellátás és a gazdálkodás felügyelete is. A három szegedi kereskedelmi vállalatnál jelenleg 23 ellenőr működik, számukat csupán az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalatnál csökkentették azzal a megindoklással, hogy nagyobb lett a boltvezetők hatásköre.

A tapasztalatok szerint a gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta eltelt másfél év *nem volt elegendő* a bolti dolgozók továbbképzésére, az új rendelkezések megismerésére és főként alkalmazására.

A vállalatok az úgynevezett céllenőrzéssel és a témavizsátókkal ellenőrzik üzleteiket. A céllenőrzések

Szeged megyei jogú város tanácsa szeptember 26-án, pénteken ismét összeült. Az ülés napirendjén többek között egy igen fontos közérdekű kérdés szerepel: a vásárlók érdekeinek védelme a kereskedelemben. Lapunk a tanácsülési előterjesztés anyagát folytatásokban ismerteti, hogy olvasóinknak is módja legyen minél közelebből megismerkedni megállapításaival, következtetéseivel.

közül különösen jelentős az a *csaknem 1500 próbavásárlás és csomagellenőrzés*, mellyel közvetlenül vásárlók érdekeit igyekeznek védeni. A témavizsátókat keretében áruforgalmi, készletgazdálkodási és árelőellenőrzési vizsátókat végeznek. A három céghez tavaly 7,7 ezer, idén 6,6 ezer panasz és reklamáció futott be. A panaszok száma a korábbi időszakhoz képest ugyan nem emelkedett, de az áruk minőségére, különösen a cipőkre, sokkal több reklamáció érkezik. *A számok önmagukban nem adnak*

Előkezelés	Figyelmeztetés, fegyelmi	Szabálysértés	Büntető feljelentés
Komplett	50	1	1
Delta	31	3	2
	2	8	3

A szabálysértési hatóságok a vásárlók megkérőzéseit és árdragításért 200–500 forintos pénzbírságokat szabtak ki. A büntető feljelentések a társadalmi tulajdon védelmének megsértése és sikkasztás miatt történtek.

Az utóbbi időben *némi javulás mutatkozik a vevőkel való bánásmódban*, az udvarias kiszolgálásban és a reklamációk intézésében. Az árukielégítéssel kapcsolatban tapasztalható hiányok, egyes iparágak monopolhelyzete, a vállalati nyereség szemlélet azonban gyakran akadályozza a lakosság megfelelő áruellátását.

Sok baj van a kereskedelem szakemberellátásával. Az, hogy az 1950-es években elhanyagolták a tanulókép-

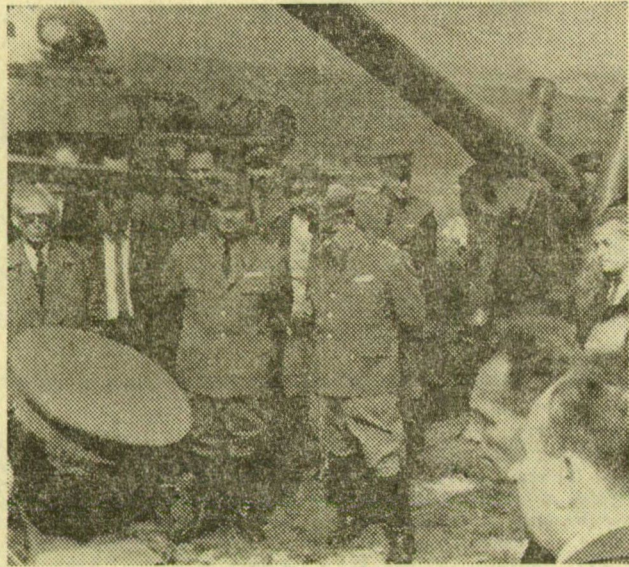
képet a vásárlók megkérőzéseinek mértékéről és az egyéb szabálytalanságokról. Amikor például egyes boltok az árszállítás után továbbra is a régi áron hoznak forgalomba egy-egy árucikket, azt a vásárló észre sem veszi. Ezért igen fontos feladata a vállalatoknak az árelőellenőrzés fokozása.

Az elmúlt másfél évben a vállalatok igazgatói a vásárlók megkérőzéseit és egyéb szabálytalanságok, visszaélések miatt a következő felelősségrevonásokat alkalmazták:

zést, most érezteti igazán káros hatását, *hiányzik az a korosztály, akikre első sorban lehetne a boltok vezetését bízni.* Bár sok még az üzletekben a nehéz fizikai munka, mind kevesebb a férfi dolgozó, aki bírja is. Nagy a fluktuáció. Különösen mióta sok üzemből bevezették a rövidebb munkahetet, nőtt az ipar elszívóhatása.

A kereskedelemben mindinkább előtérbe kerül az anyagi érdekeltség, az úgynevezett tiszta jutalékos bérezési forma. Azokban a boltokban, ahol felismerték az ebben rejlő lehetőségeket, a forgalom növelésével jelentős jutalék- és ezzel átlagbér-növekedés következett be.

Fegyverek bemutatója



Kaczúr István felvétele

Katonák és polgári személyek a technikai bemutatón. Középen a löveg előtt Czinege Lajos honvédelmi miniszter

Négynapos hadgyakorlatot tartottak néphadseregünk nagyobb egységei a közelmúlt

napokban. A tüzérség, a páncélos, valamint a repülőcsapatok és más fegyverek megismerésével végrehajtott erőpróba kiváló eredménnyel végződött. Katonák és parancsnokok megfelelő tudásról tettek tanúbizonyságot. Hasonlóan elismerésre méltóan helytálltak a gyakorlatra bevonult tartalékosok is.

Érdekessége az eseménynek, hogy a harci műveletek utolsó szakaszán polgári személyek, a honvédelmi neveléssel összefüggő munkaterületeken dolgozó pártmunkások, tanács vezetők és pedagógusok, valamint a sajtó képviselői is részt vettek.

Egyidejűleg haditechnikai bemutatóra is sor került, amelyen Czinege Lajos honvédelmi miniszter is megjelent.

Adjunk többet Szegedből!

Túl vagyunk az idei Játékok izgalmain is, egy hónap óta a megszületett alföldi békesség uralja szép Szegedünket. Még átsuhan, vagy megáll itt jó néhány külföldi autó, az utcák zaját azonban már nem a turistatömegek tarka beszéde, hanem inkább a tanuláshoz fogott diáksereg hancúrozása okozza. A rendezvények felelősei megcsinálták az ünnepi hetek gyorsmérlegét, az újságok annak rendje-módja szerint közölték a hevenyészett statisztikákat (amelyekből az derült ki, hogy ez a nyár sem volt rosszabb az eddigieknél) és most várjuk a jövő esztendőjét. Még pontosan most sem tudjuk ugyan, hogy 1970-ben milyen darabok mennek majd a Dóm téri színpadon, erősen bízunk azonban az illetékesek körültekintő bölcsességében. Vagyis abban: jövőre sem lesz feltűnő baj a színvonalal és a kitartó szervezéssel, a meggyőző agitációval, a hat és fél ezres nézőtér szintén megtelik közönséggel.

De hát honnan fakad ez az enyhén ironikus hangvétel? Országos tekintélyek, kultúrpolitikusok már évekként elzárkózottan elismerték az itt látottakról és kijelentették, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékoknak jövője van, megérdemli a támogatást. Kétségtelenül beírhatjuk a város dicsőségkönyvébe az olyan gyönyörű előadásokat, mint a Turandot, az Aida vagy a Don Carlos. Hozzáértő kritikusok mondták ki az egész ország színe előtt, hogy amit Szegeden adnak nyaranta a magyar kultúra értékeihez, arra oda kell figyelni. Eleinte sokan kétségbe vonták a szegedi rendezvények létjogosultságát, később azonban erről már senki sem vitatkozott. Ebben az esztendőben szintén számos elismerést olvashattunk a Dóm téri előadásokról: „az ország legvonzóbb művészeti eseményei közé tartoznak... Szeged most újra csatát nyer.” Másutt: „A napfény és a szabadtéri játékok híres városa minden eddigénél gondosabban készült az idei szezonra.” Továbbá: az egyik előadás „kellemes estét szerzett a szép számú közönségnek.” A Népszabadságban jelent meg július 25-én: „Tizenegyedik évadját kezdte meg a Szegedi Szabadtéri Játékok. Az elmúlt évtized sok emlékeztető produkciója igazolta a Játékok életre hívásának helyességét.”

Nem tagadja tehát senki az eredményeket. Csakhogy mindemellett az is kétségtelen, hogy idén már többen észrevettek bizonyos megtorpanást. Jogunk van-e legyinteni a figyelmeztetésekre, amelyek a megszokottnál való lassú belenyugvást, a megnyilvánuló kényelmességet teszik szóvá? Talán nincs igazuk azoknak, akik a programban némi egyhangúságot, már-már unalmat kezdenek érezni. És nem esik-e rosszul minden valamirevaló szegedinek, amikor látja, hogy némelyik fővárosi lap újra a régi nótát próbálja fújni és fitymáló, vállveregető hangot használ olykor? Úgy vélem, ami a kritikákban fedi a valóságot, arra semmiképpen sem szabad ingerülten reagálnunk, azért sem, mert a harag könnyen háttérbe szoríthatja a gondolkodást, a nyugtalanító jelenségek alapos elemzésének készségét. S ha csakugyan szívügyünk a Játékok további sorsa, akkor be kell látnunk: az induláskor, 1959-ben sokkal impozánsabb távlatot tűztünk magunk elé. Akkor úgy képzelte a város vezetősége és a fellelkesült lakosság is, hogy néhány év múlva országos, sőt európai rangot vívunk ki egyértelműen a Szegedi Szabadtéri Játékoknak. S most tizenegy év után mégis van olyan érzése az embernek, hogy a szegedi Játékokat még most sem támogatják kiemelten és határozottan központi kulturális szerveink, hogy Szeged nem kiemelkedő szerepet játszik a különféle ünnepi napokat, heteket, rendező magyar városok és falvak között, hanem csupán egy azoknak sorában. Túlzás? A Kisalföld című lap augusztus 5-én írta, hogy idén a soproni rendezvényeknek 66 ezer látogatója volt. Megjegyzendő, hogy Sopron lényegesen kisebb város Szegednél. Aki figyelmesen olvassa a magyar sajtót, bizonyára észrevette, hogy a szegedi Játékokról szóló kritikák egyre szűkebb helyre szorulnak, s az újságírók figyelme talán szívesebben fordult más helységek rendezvényei felé.

Vannak természetesen olyanok is, akik aggodalommal nézik a Játékok sorsát és segíteni akarnak nekünk. Lóczy János nyilvánvalóan jószándékkal írta, hogy a szegedi Játékoknak „tovább kell keresnie az utat sajátos arcúlatá kialakításához. A közönség igény és a távlatokban gondolkodó kulturális koncepció egységének, egyensúlyának a biztosításához.” Igaz. Csakhogy ez nem olyan egyszerű. A jótanács eléggé ismert nálunk évek óta és sokan törik a fejüket azon, mit kelle-

ne tenni a sajátos arculat kialakításáért. Az nehezen megy — legalábbis az eddigi tapasztalatok szerint —, hogy az írók írjanak mai magyar drámákat, kifejezetten erre a hatalmas színpadra. Úgy látszik azonban, a megvalósítás nehezebb az ötletnél, s íróink nem túlságosan törik magukat azon, hogy a szegedi igények szerint dolgozzanak. De szerencsére van más. Az évenként jelentkező szovjet balett ma már kétségkívül szegedi specialitásnak mondható, sőt azt is bátran kijelenthetjük: nálunk a balettművészetnek azóta nőtt meg lényegesen a tábora, mióta kiváló szovjet együttesek előadását láthatja sok ezres közönség. Emellett következetesen népszerűsítjük, másorra tűzzük a magyar dráma és opera klasszikusait. De ki mondja meg végre, mit jelent ezeken túl a „sajátos szegedi arculat?”

Rendben van, most ne vitatkozzunk az egyik gyakran utazó szegedi orvosnak azzal a — számunkra hízelgő — vehemens állításával, hogy a szegedinél nincs külön szabadtéri színpad Európában, s ezért ezt sokkal jobban ki kellene használnunk a turizmus növelése céljából. Fogadjunk el ebből az észrevételből annyit: lehetőségeinket valóban jobban kiaknázhatnánk, egyrészt világhírű, látványos darabokkal, másrészt a kiegészítő rendezvények és szórakozási alkalmak „szegediesítésével”. Abodó Béla egyik kritikájában olyasmit tesz szóvá, hogy az ide látogató belföldi vendégek és külföldi turisták kapjanak még több Szegedet, szegedi sajátosságot, illetve olyan élményt, amit máshol hiába keresnének.

Az idegenforgalmat sürgősen növelni szándékozik abból indulnak ki, hogy a legtöbb külföldi csak ürügynek tekinti a Szegedi Szabadtéri Játékokat is. Arra kell neki, hogy hivatkózzon rá, amikor elindulni szándékozik hazánkba egy kis kikapcsolódásra, szórakozásra. Eppen ezért — indítványozzák többen — szemérmességet és szégyellőséget félre téve be kell vetnünk minden olyasmit, ami magyaros és romantikus, ami mágnesként vonzza a nagyvárosi élet elől menekülő embereket. A javaslattevők sehogyse értik, miért lehetetlen például lent a tiszai rakparton végig sok-sok bográcsban főzni a birkapaprikát, s ugyanott megteríteni az érdeklődő, a hangulatra vágó tömegek számára. Szaporítani lehetne a kevés pénzből kifizethető ideiglénés csárdák számát, ahol a szabadtéri előadások után is jól érezhetnék magukat az aludni nem kívánó pénzes vendégek.

Szegedet — mondják megint mások teljes jóhiszeműséggel — a szobrok városává lehetne varázsolni, s talán nagyköltségekbe se kellene verni magunkat. Annál is inkább, mert jelenleg is száznál több érdekes, szép szobor található a panteonban, a középületekben, a tereken. Úgy gondolják, ha a város — meghatározott tartalmi és formai igények mellett — felkérné a ma élő magyar szobrászokat, tiszteljék meg Szegedet egy-egy alkotásukkal, legtöbben nem tértének ki előle. Ennél állandóbb és sikeresebb „tárlatra” ugyanis sehol sem számíthatnának. Akár a nagykörút parkos részeit is végig szobrokkal lehetne ékesíteni, ezzel páratlan élményt nyújtva vendégeinknek.

Mindezeket lehet megütközni, mosolyogni, a tanácsnál, a kereskedelem berkeiben, a KÖJÁL orvosai körében, de az sem árt, ha az illetékesek megpróbálják kihámozni a javaslatok reális részét. Bizony van abban valami, hogy nem szabad sajnálnunk a pénzt a színvonalas és hatásos propagandára; hogy bővíteni kellene a színes levelezőlapok, az emléktárgyak választékát; hogy érdemes különös gondot fordítani a zavartalan étkeztetésre, a mindig figyelmes kiszolgálásra, a helyi kölekedés fejlesztésére, a parkok, virágok szaporítására és így tovább. Még a szállodagondok gyorsabb megoldásáért hadakozókra is odafigyelhetünk, jóllehet ők sem tudják megmondani, honnan teremtsük elő a súlyos összegeket. Mert valamennyi javaslat, észrevétel, bírálat, még a legnavabbnak látszó is abból ered, hogy a szegediek „átlagon felül” szeretik városukat, s annak csinosításáért, fejlesztéséért, jólíréért, mindig készek segíteni.

Egy budapesti látogató mondta itt a nyáron, hogy a Szegedi Ünnepi Heteknek van bizonyos majális jellege, varázsa, itt úgy érzi magát az ember, mintha valami vidám vásár tarka forgatagába csöppent volna. Ez alighanem túlzás, de ha így lenne, akkor sem volna okunk szégyenkezésre. Igazuk van a Játékok vezetőinek: mi nem Salzburgot vagy Veronát akarjuk utánózni, hanem Szegedet szeretnénk olyan híressé tenni, mint a szabadtéri játékaikról világszerte ismert két nyugati város.

F. NAGY ISTVÁN